

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Algemene Rekenkamer
De president van de Algemene Rekenkamer
Lange Voorhout 8
2514 ED Den Haag

Directie Begrotingszaken

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2018-0000066280

Uw brief (kenmerk)

Datum **7 MEI 2018**
Betreft Bestuurlijke reactie Staat van de rijksverantwoording 2017

Geachte heer Visser,

Hierbij ontvangt u mijn reactie op uw conceptrapport Staat van de rijksverantwoording 2017, dat ik met belangstelling heb gelezen. Het verheugt mij dat u de in het Financieel Jaarverslag Rijk 2017 opgenomen financiële informatie van het Rijk goedkeurt¹.

Hierna ga ik in op de belangrijkste rijksbrede onderwerpen uit uw rijksbreed verantwoordingsonderzoek 2017 voor zover deze betrekking hebben op de volgende onderdelen:

1. De financiële informatie van het Rijk;
2. De ontwikkelingen in de rijksbrede financiële bedrijfsvoering;
3. De beleidsresultaten.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gaat in een afzonderlijke reactie in op de niet-financiële aspecten van de rijksbrede bedrijfsvoering², aangezien hij hiervoor een coördinerende verantwoordelijkheid heeft.

Voor een reactie op specifieke conclusies en aanbevelingen per departement verwijs ik u naar de bestuurlijke reacties van de betreffende ministers op uw rapporten bij de departementale verantwoordingsonderzoeken 2017.

1. Financiële informatie

Ontwikkeling rechtmatigheid uitgaven Rijk

U constateert dat de uitgaven van het Rijk in 2017 voor 99,52% rechtmatig zijn besteed. Het totale aantal fouten en onzekerheden blijft daarmee voor 2017

¹ De Rijksrekening en de Saldibalans zijn goedgekeurd onder voorbehoud dat de Staten-Generaal de wetsvoorstellen van de bij de Rijksrekening behorende slotwetten aannemen.

² De minister voor Wonen en Rijksdienst heeft een systeemverantwoordelijkheid op het gebied van personeel, ICT, organisatie, huisvesting, inkoop, facilitaire dienstverlening en beveiliging.

wederom ruim onder de tolerantiegrens van 1%. De hoge rechtmatigheid betekent volgens u voortzetting van de positieve trend van de afgelopen jaren.

Directie Begrotingszaken

Invulling budgetrecht Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft voor de verantwoording over 2017 "verplichtingen: pijler van het budgetrecht" aangemerkt als een van de twee focusonderwerpen. Hiermee krijgt het budgetrecht dus duidelijke aandacht van de Tweede Kamer in 2017, zoals u ook aangeeft.

Ons kenmerk
2018-0000066280

Om het budgetrecht goed te kunnen uitvoeren is het van belang dat naast kasuitgaven ook verplichtingen worden vastgelegd. Deze, vaak meerjarige, verplichtingen geven immers aan welke kasbetalingen er nog gaan plaatsvinden. De Staten Generaal keurt zowel het budget om verplichtingen aan te gaan, als het budget voor kasuitgaven goed. Daarnaast heeft de Tweede Kamer nog de mogelijkheid om beide budgetten te wijzigen. Dit biedt het parlement de benodigde mogelijkheden om adequaat te kunnen sturen op uitgaven. Bij adequate sturing hoort uiteraard ook voldoende informatie en transparantie in kosten. Om te onderzoeken of het huidige verplichtingen-kasstelsel hieraan voldoet is in 2016 de Adviescommissie Verslaggevingsstelsel rijksoverheid door u en mijn voorganger ingesteld. Zoals in onze kabinetreactie op het rapport van de commissie is aangegeven, onderschrijft het kabinet de conclusie van de Adviescommissie om het bestaande verslaggevingsstelsel verder te verbeteren en harmoniseren en in dat kader extracomptabel baten- lasteninformatie toe te voegen.

De komende jaren gaan wij in nauwe samenwerking met andere departementen werken aan de verbetering en harmonisering van het stelsel. We zijn verheugd dat u hebt aangegeven mee te willen werken aan dit traject. In 2020 zullen wij, zoals de Adviescommissie heeft aanbevolen, een tussentijdse evaluatie uitvoeren om te beoordelen welke eventuele verdere stappen nodig zijn in de richting van een pragmatisch vormgegeven baten- en lastenstelsel en wat een haalbare termijn is om een dergelijk stelsel te realiseren.

Nationale Verklaring

Het kabinet is verheugd dat het oordeel van u over de Nationale Verklaring ook dit jaar positief is.

De Algemene Rekenkamer geeft met haar rapport bij de Nationale Verklaring aanvullende zekerheid bij de rechtmatigheid over de EU-uitgaven en het functioneren van de beheer- en controlesystemen. Voor de bestuurlijke reactie van het kabinet verwijzen wij naar het rapport van de Algemene Rekenkamer bij de Nationale Verklaring 2018

2. De ontwikkelingen in de rijksbrede financiële bedrijfsvoering

Onvolkomenheden

U constateert dat door de jaren heen het aantal grote, structurele problemen op ministeries afneemt. Dat is ook in 2017 het geval. Het aantal onvolkomenheden is gedaald van 36 in 2016 naar 35 in 2017. Het aantal onvolkomenheden per ministerie wisselt per jaar. U signaleert in de conceptversie van de Staat van de rijksverantwoording echter twee ernstige onvolkomenheden in het subsidiebeheer

van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en bij informatiebeveiliging van de Rijksdienst voor Caribisch Nederland (RNC), onderdeel van Koninkrijksrelaties. Voor een reactie op de onvolkomenheden verwijs ik u naar de bestuurlijke reacties van de desbetreffende ministers op uw rapporten bij de departementale verantwoordingsonderzoeken 2017.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2018-0000066280

Rijksbrede bedrijfsvoering

U noemt het veld van de uitvoerende instellingen divers en stelt vast dat er geen integraal overzicht van deze instellingen is. De afgelopen jaren heeft mijn ministerie met infographics³ de uitvoering door de agentschappen en de uit de rijksbegroting gefinancierde zelfstandige bestuursorganen in beeld gebracht. Het afgelopen jaar is veel financiële data over ZBO's en RWT's verzameld die op verantwoordingsdag als opendata gepubliceerd zal worden⁴. Daarnaast bevatten departementale jaarverslagen een overzicht met ZBO's en RWT's. Hiermee wordt reeds inzicht gegeven in een belangrijk deel van de uitvoering.

Verder noemt u drie rijksbrede onderdelen die van grote invloed zijn op het functioneren en presteren van de rijksoverheid: personeel, digitale overheid en vastgoed. Daar waar deze onderwerpen de coördinerende en de taakstellende taak van de minister van BZK raken, verwijs ik u naar de bestuurlijke reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. U stelt in uw rapport dat een volledig en eenduidig inzicht in volume en waarde van het Rijksvastgoed noodzakelijk is. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties biedt voor haar eigen vastgoed dit inzicht via de balans van het Rijksvastgoedbedrijf. Daarnaast wil ik u wijzen op de kabinetsreactie bij het rapport van de Adviescommissie Verslaggevingsstelsel Rijksoverheid.⁵ Een van de maatregelen die hier wordt genoemd is het introduceren van een pilot staatsbalans. Hiermee wordt bekeken hoe een groter en integraal inzicht kan worden bereikt in de bezittingen en schulden van de Staat en op welke wijze deze kan worden opgenomen in het FJR.

Harmonisatie en standaardisatie

Zoals u ook aangeeft kan in de veelheid en variëteit aan financiële informatie meer overzicht, structuur en samenhang worden aangebracht. De kwaliteit van de toelichting, analyse en duiding bij de financiële informatie kan worden versterkt, en het inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid vergt blijvend aandacht.

De overheid digitaliseert en werkt steeds meer datagedreven. Dat vergt in toenemende mate uniformering, harmonisatie en standaardisatie van financiële informatie. Bovendien moet deze informatie met inzet van moderne technieken steeds sneller en op transparante en herkenbare wijze beschikbaar komen. Daarmee sluit de overheid aan bij de behoefte aan inzicht en overzicht van de besteding van publieke middelen. Mijn ministerie werkt in dat kader met andere departementen samen aan het programma "Naar een digitale begroting". De website www.rijksfinancien.nl is de meest zichtbare uiting van dit programma. Ook dit jaar zijn op verantwoordingsdag weer nieuwe infographics toegevoegd

³ <https://www.rijksfinancien.nl/>

⁴ <https://www.rijksfinancien.nl/>

⁵ Brief van de Minister van Financiën, verbetering verantwoording en begroting, Kamerstuk II 31 865, nr. 107

over. Een voorbeeld hiervan is een dashboard waarop een overzicht gegeven wordt van de door het rijk verstrekte subsidiegelden⁶.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2018-0000066280

3. Beleidsresultaten

Beleidsinformatie

Ik onderschrijf uw opmerking dat de operatie 'inzicht in kwaliteit' een goede impuls biedt om meer en betere beleidsinformatie te verkrijgen. Op dit moment wordt in overleg met de departementen en andere stakeholders gewerkt aan de invulling van deze operatie.

In 2017 is een start gemaakt met een aantal trajecten die voortkomen uit het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte. Naast die vier trajecten die vorig jaar al zijn aangekondigd (de pilot bij het ministerie van VWS, de verbeterparagraaf bij beleidsdoorlichtingen, de deelname van externe directeuren aan de begeleidingscommissie en de opleiding beleidsdoorlichtingen) is ook de tijdelijke schrijfwijzer artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet (CW) opgesteld. Artikel 3.1 van de CW schrijft voor dat beleidsvoorstellen een toelichting moeten bevatten waarin ingegaan wordt op doelstellingen, doeltreffendheid, doelmatigheid, ingezette instrumenten en uitgaven voor het Rijk en andere maatschappelijke sectoren. Het idee achter deze bepaling is dat er een meer uitgebreide onderbouwing van nieuw beleid komt en dat hierbij ook aandacht wordt besteed aan de wijze waarop dit beleid achteraf geëvalueerd kan worden.

Breed welvaartsbegrip

Voldoende informatie over beleidsdoelen is van belang om te weten in welke mate beleid tot het gewenste resultaat heeft geleid. Informatie over beleidsresultaten wordt onder andere gegeven in rapportages over de duurzame ontwikkelingsdoelen, ook wel Sustainable Development Goals (SDGs) genoemd. In deze rapportages staat vermeld waar Nederland nu staat, welke koers is uitgezet in de vorm van nieuwe initiatieven en beleidsvoorstellen en, waar mogelijk, wat voor het komend jaar gepland is op het gebied van het behalen van de SDGs.

Ook de Monitor Brede Welvaart van het CBS rapporteert over beleidsresultaten. Deze biedt een beschrijving hoe Nederland er voor staat op het gebied van brede welvaart, en op welke terreinen meer of minder gunstige ontwikkelingen kunnen worden geconstateerd.

⁶ <https://www.rijksfinancien.nl/>

U geeft in overweging om de deze verschillende verslaggeving- en monitordocumenten aan elkaar te koppelen, zodat een integrale en waardevolle verantwoording kan plaatsvinden.

Ik onderschrijf het belang van integrale verantwoording en streeft naar één publicatie over de SDGs en Brede Welvaart. Daarom werkt mijn ministerie in overleg met het CBS aan één publicatie, waarin de rapportages van de SDGs en de Monitor Brede Welvaart worden gecombineerd. Op Verantwoordingsdag zal de eerste publicatie van de Monitor Brede Welvaart worden uitgebracht.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2018-0000066280

Hoogachtend,

De minister van Financiën,